

vagy az ingatlanra vezetendő kincstári végrehajtás amiatt törté-
nik-e, hogy a földtulajdonos nem fizette meg a személyes jel-
legű jövedelmi adóját. Ez utóbbi esetben a telekkönyvi hatóság
a bírói gyakorlat szerint köteles megtagadni a kincstár zálog-
jogának bekebelezését, mert a jövedelmi adó — ellentétben a
földadóval — nem terheli közvetlenül törvényes zálogjoggal az
ingatlant, hanem csak ama vonatkozás révén, hogy a kincstár-
nak zálogjogát megalapozó jövedelemadótarozás alanya és az
ingatlan tulajdonosa azonos.

Jelen eset elbírálásánál tehát a telekkönyvi hatóság számára
irányadó volt a Curia 74. sz. teljes ülési határozata és az annak
nyomán kifejlődött bírói gyakorlat és az a szokás, amely kiter-
melte a 81. teljes ülési határozatot és a 67. számú jogegységi
döntvényt is. Az előbbi szerint a telekkönyvi bíró köteles meg-
tagadni a kielégítési végrehajtási jelzálogjog bekebelezése iránti
megkeresés teljesítését, ha a perbiróság a kielégítési végrehaj-
tást római katolikus, vagy görög katolikus plébánia nevén álló
ingatlan állagára rendeli el, az utóbbi terhelési tilalmat consti-
tuál a volt urbéri birtokok közösen használt erdejének állagára
vezetni szándékolt végrehajtás foganatosítása szempontjából.

Dr. Telléry Géza.

A szerzői jog átruházhatósága.

A szerzői törvény 3. §-ának 1. bekezdése szerint „a szerzői
jog élők között vagy halál esetére, korlátlanul vagy korlátozva
átruházható. Átruházás hiányában a szerzői jog a törvényes
örökösökre száll”. A fenti törvényhely szerint a szerzői jog
a maga lényegében is átruházás tárgyát képezheti. A törvény
e tekintetben semmiféle korlátot nem szab. A bírói gyakorlat
azonban nyilván a római konferencián új fogalmazást nyert
berni egyezmény 6/a. cikkének hatása alatt a szerző személyiségi
jogait, az ú. n. droit moral az átruházható jogok köréből ki-
vonta. A Kúria P. I. 348/1932. számú ítéletében azt mondja,
hogy „a szerzői törvénynek a szerzői jog átruházásáról és át-
szállásáról rendelkező 3. §-át helyesen akként kell értelmezni,
hogy a szerzői jog átruházása esetén is a szerzőnél maradnak
meg továbbra is mindenkor az ő személyiségéhez tartozó jogok,
nevezetesen az a jog, amelynél fogva annak elismerését és fel-
tüntetését követelheti, hogy ő a mű szerzője, — és az a jog,
amelynél fogva a műnek reá sérelmes megváltoztatása ellen
tiltakozhatik; s e jogok a szerző halálával is fennmaradnak
arra az időre, amelyre a halála után a mű még védelem alatt
áll”. Az idézett törvényhely fogalmazása eltérőleg a szerzői
törvényünk sok egyéb rendelkezésének szövegétől, szabatos és
a Kúria ítéletében kifejezést nyert értelmezésre nem igen nyújt
alapot. Az ítéletben kifejezett jogelv lényegileg a bírói gyakor-

lat által teremtett új jogszabályt képez. A berni Uniónak az 1931. évi XXIV. törvénycikkbe becikkelyezett római fogalmazása szolgált alapul a bírói gyakorlat által teremtett új jogszabálynak. Az 1931. évi XXIV. t.-c. 6/a cikke szösz szerint a következőket mondja: „Függetlenül a szerző vagyoni jogaitól, sőt még azoknak átruházása esetében is, a szerző megtartja azt a jogát, hogy annak elismerését követelhesse, hogy ő a mű szerzője, továbbá azt a jogát, hogy ellenezze a mű minden eltorzítását, megcsonkítását vagy más olyan megváltoztatását, amely becsületére vagy hírnevére sérelmes lehetne.” Voltaképpen a fenti cikkben foglalt jogelvet akarta átültetni a bírói gyakorlatba — hozzátehetjük, hogy igen helyesen — a kir. Kúria és ehhez választotta a törvényértelmezés eszközét vagy helyesebben formáját. A Kúriai ítélet fogalmazása, nevezetesen az ítéletnek az a mondata, hogy „a szerzői jog átruházása esetén is a szerzőnél maradnak meg továbbra is mindenkor” stb. arra enged következtetni, hogy a személyiségi jogok szerződéssel történt átruházását a Kúria a szerzővel szemben joghatály nélkülinek tartja.

Az 1931. évi XXIV. t.-c. 6/a cikkére, valamint a mai bírói gyakorlatra való tekintettel mondja Alföldy, (Dr. Alföldy Dezső: A Magyar Szerzői Jog 35. oldal) hogy „átruházás tárgyai csak a mű értékesítésére, hasznosítására vonatkozó vagyoni természetű jogok lehetnek”. A magyar szerzői jog alapján tehát a szerzői jog a maga lényegében a droit moráltól eltekintve szabadon átruházható. Ebből pedig nyilvánvalólag az következik, hogy az esetre, ha a szerző a többszörösítés, a közzététel, a forgalombaahelyezés, a nyilvános előadás jogát másra ruházta át, úgy ő ezekkel a jogokkal többé nem élhet, ezek őt többé nem illetik meg és ezeknek további sorsába ő nem szólhat bele. Ennek a jogelvnek a gyakorlati jelentősége igen nagy, még pedig nemcsak a műnek mint — hogy úgymondjuk — kereskedelmi cikknek a forgalomképessége szempontjából, hanem azért is, mert a mű védettségi állapotából való gyorsabb felszabadulásához is vezethet. A szerző pl. a művére vonatkozó értékesítési, vagyoni jogait egy egyesületre ruházta át és az egyesület anélkül, hogy ezeket a jogokat továbbadta volna, megszűnt. Mi a sorsuk az egyesületre átruházott szerzői jogoknak? Jog jogosult nélkül nincs. A jogot az egyesület szerezte meg és az egyesület megszűnt létezni. A szerző jogosultsága az átruházás ténye által megszűnt. Logikailag tehát nem juthatunk más eredményre, minthogy az egyesület megszűntével az általa megszerzett szerzői jogok elenyésznek és az addig védett mű e jogok tekintetében felszabadul. Ez az álláspont nemcsak mint de lege lata levont következtetés helyes, hanem mint norma is olyan, amely a jog érdekkiegyenlítő hivatásának meg-

felel. A szerző az értékesítésre vonatkozó jogainak átengedéséért ellenértéket kapott. Ő az átruházás pillanatában tudatában volt annak, hogy az átruházott jog reá nézve megszűnt. A szerző tehát az ingyenes visszaszállás reményével realisan sohasem számolhatott. Az viszont kétségtelen, hogy az összesség érdekeit az szolgálja legjobban, ha a szerzői alkotás minél hamarabb közkinccsé válik. Minden elismerésünk a szerzőé, de azt a túlzott szerzővédelmet, amelyet pl. ma éppen a jogátruházás tekintetében az új osztrák szerzői törvényben találunk, nem helyeselhetjük. Az új osztrák szerzői törvény akként rendelkezik, hogy a szerzői jog a maga lényegében öröklés tárgyát képezheti és halálesetre szóló intézkedés útján is átruházható, egyébként azonban — tehát élők közötti szerződéssel — nem ruházható át (23. §.). A szerző másoknak élők közötti szerződéssel csak a műre vonatkozó a törvényben részletezett értékesítési módok tekintetében használati engedélyt (licencia) vagy kizárólagos használati jogot adhat. A szerzői jog a maga lényegében minden vonatkozásban mindig a szerzőnél marad. Igaz ugyan, hogy a régi osztrák szerzői törvény idevonatkozó szakasza sem ad a szerzőnek annyira korlát nélküli átruházási jogot, mint amilyent a magyar szerzői törvény és bírói gyakorlat részére biztosít. A régi osztrák szerzői törvény 16. szakasza az átruházás kérdésében a következőképpen rendelkezett: „Der Urheber oder sein Erbe kann die Ausübung des Urheberrechtes beschränkt oder unbeschränkt durch Vertrag oder durch Verfügung von Todes wegen anderen überlassen.“ E törvényhely szerint tehát a szerző csak a jog gyakorlását ruházhatja át. Dr. Alfred Seiller szerint nagyon kétséges az, hogy a törvényhozó mit akart ilyen módon kifejezni. Némelyek szerint — mondja Seiller — ez a rendelkezés akként értelmezendő, hogy a szerző a műre vonatkozó jogait a maga lényegében — „der Substanz nach“ — csak annyiban ruházhatja másokra, amennyiben azok a mű hasznosítására vonatkozó vagyoni jogokat képeznek, míg a műre vonatkozó személyiségi jogai nem ruházhatók át. Mások szerint a 16. §. fogalmazásának az a helyes értelme, hogy a szerző a műre vonatkozó szerzői jogait a maga lényegében másra élők közötti szerződéssel nem ruházhatja át. (Dr. Alfred Seiller: Österreichisches Urheberrecht.) Az új osztrák szerzői törvény úgy látszik ennek a vitának akart véget vetni és most már minden kétséget kizáróan amellet foglalt állást, hogy a szerzői jog a maga lényegében élők közötti szerződéssel egyáltalán nem ruházható át. A mai osztrák szerzői jog alapján tehát a fenti példában az egyesület megszűnte után még a kizárólagos használati jog is visszaszáll a szerzőre, hiszen a jog a maga lényegében mindig nála maradt és ennek természetes következménye az, hogy ha a használatra jogosult a használattal minden további nélkül fel-

hagy, úgy a használati jog visszaszáll arra, akit a jog, amelynek használatáról szó van, a maga lényegében illet.

Az osztrák szerzői törvény szerintünk indokolatlanul túlozza az átruházhatatlanság kimondásával a szerzővédelmet és azáltal, hogy az átruházhatatlanságot cogens jogszabállyá teszi, a jog értékesítésénél szükségtelen nehézségeket támaszt, ami a szerzőre is hátrányos. Mindezekért az új osztrák szerzői törvényt ebben a vonatkozásban nem tartjuk követésre érdemes példának, hanem a szerzői törvényünk 3. §-ában foglalt jogelv és az ennek alapján kifejlődött bírói gyakorlat változatlan fennmaradása mellett foglalunk állást.

Dr. Trebits Herbert.

Különvagon megtérítése különvagonból.

Házassági vagyonjogunk egyik legvitásabb kérdése, a közszerzemény mikénti kiszámítása és ill. megosztása, úgylátszik, az utóbbi években nyugvópontonra jutott és a harcból, melyet a reálemélet a vagyonérték elmélettel folytatott, győztesnek utóbbi került ki, bár bizonyos vonatkozásokban a reálemélet is megtartotta actualitását.

Az utóbbi évek gazdasági válsága újabb problémákat tett időszerűvé. A magángazdaságok rentabilitásának rohamos csökkenése, az egyes családok háztartásának „nyereség-veszteség számláján“ mindinkább állandósult és a „törzstőkét“ emésztő veszteség — különösen a válság óta kötött házasságoknál — a közszerzemény megosztását időszerűtlenné tette, mert közszerzemény egyszerűen nincs; ellenben a házasság megszűnésekor, vagy esetleg korábban is, a házaseleknek éppen azt kell konstatálniok, hogy különvagonaikban is kisebb-nagyobb apadás állott be.

A házastársak vagyonrendezése ilyenkor azt a kérdést veti fel: közszerzemény hijján lehet-e helye a házastársak különvagonaiban bekövetkezett egyenlőtlen apadások kiegyenlítésének, és ha igen: milyen elvek szerint történjék a házaselek hiányzó különvagonainak eme kölcsönös megtérítése?

A probléma megoldása — igénytelen nézetünk szerint — ama házassági vagyonjogi kérdés eldöntésétől függ, hogy miben áll a házaseleknek a házassági terhekhez való hozzájárulási kötelezettsége. A különvagonok megtérítése iránti követelési jog ugyanis azok felhasználási kötelezettségétől függ. Valamely házastársnak ugyanis csak az esetben lehet joga a másik házastárstól különvagonának megtérítését követelni, ha különvagona — részben, vagy egészen — annak ellenére lett a házassági terhek viselésére fordítva, hogy ő c terhekhez való hozzájárulásra kötelezve lett volna.

Házassági vagyonjogunk a férj kizárólagos házassági teherviselési kötelezettségének elvi alapján áll és a feleségének sem va-